

JAARVERSLAG 2022 HKK VEHCHELE

opgericht 23 april 1982

Ledenbestand per

31-12-2019	315 leden
31-12-2020	319 leden
31-12-2021	352 leden
31-12-2022	375 leden

In het jaar 2022 hebben zich 35 nieuwe leden aangemeld.

Het afgelopen jaar zijn acht leden overleden:

mevrouw Cisca Coppens-van Asseldonk, mevrouw Theijssen-Derks, mevrouw Els van Asperen, de heren Martien Verbruggen, Jan van Eerd, Henk Marinus, Cor de Jong en mevrouw Gemma Pos-Bongers.

Onze oprechte deelneming gaat uit naar de nabestaanden.

Bestuursleden 2022

Jan van Erp (tot juli 2022)*, Arno van den Heuvel (secretaris), Petra Huibers (voorzitter, vanaf 21 februari), Marie-Louise van Lieshout, Tiny Raaijmakers (penningmeester), René Rovers en Henk van der Voort (archivaris), Bernard Vissers (voorzitter, tot 21 februari)

* vooruitlopend op de ledenvergadering in 2023 is Jan gestopt met zijn bestuurstaken én als coördinator van de archeologie werkgroep.

Per maand - overzicht activiteiten

Januari 2022

Corona: geen ledenactiviteiten door coronamaatregelen. In januari 2022 vinden de eerste versoepelingen plaats van de in december 2021 afgekondigde harde lockdown. Nadat op 10 januari het basis- en voortgezet onderwijs weer open is gegaan, worden op 26 januari 2022 meer versoepelingen doorgevoerd.

14 januari 2022 – Arno van den Heuvel en René Rovers namen deel aan een online-scholing van Erfgoed Brabant over het gebruik van Instagram door leerlingen in het voortgezet onderwijs. Dit ter voorbereiding op het ontvangen van leerlingen van het Zwijsen College voor het vervolg van het lesprogramma MeetUp Meierijstad.

Eind januari 2022 – in samenspraak met de nieuwe eigenaar en het protestantse kerkbestuur wist Heemkundekring Vechele vier zerken van het geruimde protestantse kerkhof te behouden. Peterse Natuursteen haalde de zerken kosteloos op en zal ze gaan restaureren. Doel is om ze zichtbaar te maken voor publiek en daarmee het verhaal van de protestantse gemeente voor de toekomst te behouden.

Februari 2022

Corona: op 25 februari vervallen verschillende maatregelen, zoals de anderhalvemeter-maatregel en het coronatoegangsbewijs

1 februari 2022 – de laatste attentietegels worden gelegd. 7 tegels in Mariaheide en 3 in Zijtaart. Het project is bijna afgerond; de tegel bij de voormalige Johanneskerk wordt onze laatste attentietegel. Twee beschadigde tegels werden vervangen door de producent.

21 februari 2022 – Algemene Ledenvergadering. Bernard Vissers neemt afscheid als voorzitter en wordt opgevolgd door Petra Huibers. Marie-Louise van Lieshout start als nieuw bestuurslid. Tiny Raaijmakers en René Rovers worden herkozen als bestuurder. Huldiging jubilarissen: de heer Jan Ketelaars en familie Vreeswijk zijn 40 jaar lid.

Maart 2022

Corona: in maart worden de coronamaatregelen verder versoepeld. Er gelden nog wel een aantal adviezen. Wij hebben nog geen ledenactiviteiten durven plannen.

21 maart 2022 – zo'n 50 leerlingen van het Zwijssen College in Veghel bezochten met hun docent Helen Jansen in twee bijeenkomsten Heemkundekring Vehchele. Daar kregen zij in het kader van het samenwerkingsproject MeetUp Meierijstad door Gert Beuving, Harrie Vonk en Henk van der Voort van onze educatiewerkgroep een actief en educatief programma aangeboden.

26 maart 2022 – de leden ontvangen Nieuwsbrief 2022-1 / maart-april).

Maart 2022 – de leden ontvangen de Kroniek (nummer 145, maart 2022) met de artikelen: “Bestuurlijk Veghel in 1944, De Protestantse gemeenschap (deel 1) en Verstoep Erfgoed”.

April 2022

14 april 2022 – de leden van onze educatiewerkgroep ontvingen in de heemkamer wederom de 50 leerlingen van het Zwijssen College in Veghel tijdens de uitvoering van het ‘moordspel’ in het programma MeetUp Meierijstad.

19 april 2022 – lezing Zuid-Willemsvaart: Van Aa tot Aorta. Bernard Vissers heeft ruim 150 geïnteresseerden meegenomen terug in de tijd. De tijd van de aanleg van de Zuid-Willemsvaart en de ontwikkelingen die daar op volgden.

24 april 2022 – opening van de belevingsroute “Het Duits Lijntje” door wethouder Coby van der Pas. Deze 18 kilometer lange wandelroute loopt van Mariaheide tot Olland en is voorzien van 16 informatieborden, waarvan er twee door Heemkundekring Vehchele werden geschreven in samenwerking met Bezoek Meierijstad. Daarnaast leverde Vehchele afbeeldingen aan voor de route.

April/mei 2022 – leden van Heemkundekring Vehchele namen deel aan de tweedelige cursus “Van Rondleiden naar Begeleiden” door Erfgoed Brabant. Zij gingen aan de slag met de vraag hoe je een succesvolle rondleiding vormgeeft. Thema's als communicatie, je verhaal en de toegankelijkheid van je locatie kwamen daarbij aan bod.

April/mei 2022 – ondersteuning is geboden bij de archeologische opgraving van een steentijd vindplaats in de kloostertuin.

Mei 2022

2 mei 2022 – we gingen op pad met René Hildesheim voor opnames van zijn serie “Is herdenken genoeg?” over het verdwenen joodse leven in Veghel waarbij we vertelden over de belangrijke plekken in de joodse geschiedenis van Veghel.

6 mei 2022 – Eerdologie, Heis' Archief en Vehchele maakten een start met de verkenning hoe zij als erfgoedgemeenschappen in de toekomst meer kunnen samenwerken. Denk aan subsidiering, digitalisering en inzet van faciliteiten zoals de archiefkelder van Vehchele. Dit overleg zal periodiek terugkeren.

13 mei 2022 – Vehchele schrijft op aanvraag van Burgerinitiatief Buitenbad Open voor Stadskrant Veghel een artikel over de geschiedenis van het Openluchtzwembad.

Week 20 (16 mei – 21 mei 2022); introductiebijeenkomsten nieuwe leden. Verdeeld over drie bijeenkomsten maken ruim 40 nieuwe leden nadere kennis met onze Heemkundekring.

21 mei 2022 – op uitnodiging van Ellis Rijkers van Omroep Meierij gaan we voor “Alle 13 één” te water in de fluisterboot om met gids Jan Welten te vertellen over het cultuurhistorische landschap langs de Aa.

24 mei 2022 – workshop Genealogie; onder begeleiding van Henk van Wanrooij zijn 8 leden gestart met stamboomonderzoek naar hun eigen familie.

29 mei 2022 – de leden ontvangen Nieuwsbrief 2022-2 / mei/juni.

30 mei 2022 – Jan van Erp en Petra Huibers namen deel aan de werksessie van gemeente Meierijstad “Hoe ziet Meierijstad er uit op het gebied van kunst en cultuur in 2030?”.

Juni 2022

14 juni 2022 – presentatie Historische Geografie Brabant (HGB). Circa 40 bezoekers zijn aanwezig en krijgen uitleg over het platform HGB. HGB is een database met daarin koppeling van personen, aktes, kadastrale kaarten en staatskundige geschiedenis (periode 1800 – 1960).

19 juni 2022 – Veghel Vaderdag Vlooiemarkt. Na een jarenlange afwezigheid hebben we weer eens op deze Vlooiemarkt gestaan met PR-materiaal en verkoop van boeken voor de liefhebber. Dit zijn boeken die niet passen in onze boekcollectie.

Juni 2022 – de leden ontvangen de Kroniek (nummer 146, juni 2022) met de artikelen: “De Rijksmonumenten liggen op het kerkhof, De Protestantse gemeenschap (deel 2) en Verstopt Erfgoed”.

Juli 2022

2 juli 2022 – officiële plaatsing eerste toponiemenbank op het Havel. Ruim 80 belangstellenden luisterden naar het door Bernard Vissers vertelde verhaal van de bewoners op het Havel in de Tachtigjarige Oorlog en de door hen gebouwde Antoniuskapel. Na een toespraak van Burgemeester Kees van Rooij, zegening van de bank door Pastor Hennie van Hattum, rakende woorden van stadsdichter Rick Terwindt, historische uitleg en aandacht voor de gelijktijdig geplaatste bank Op de Wiel door Rolf Vonk, groet met het vaandel van het Sint Barbaragilde werd de eerste toponiemenbank onthuld.

Juli 2022: in verband met de vakantieperiode geen verdere ledenactiviteiten.

11 juli 2022 – de stedenbouwkundigen van de Gemeente Meierijstad gingen met Rolf Vonk op pad door het Veghelse centrum om de historische stedenbouwkundige structuur te verkennen en de kansen die er zijn om deze structuren in de toekomst te versterken.

23 juli 2022 – de leden ontvangen Nieuwsbrief 2022-3 / juli-augustus.

Augustus 2022

In verband met de vakantieperiode geen ledenactiviteiten.

2 augustus 2022 – Vehchele dient een verzoek in bij de Gemeente Meierijstad om te onderzoeken of het kunstwerk van Piet van Melis dat het te slopen zwembad De Beemd sinds 1975 siert, een plek kan krijgen in het nieuwe zwembad.

28 augustus 2022 – de leden ontvangen Nieuwsbrief 2022-4 / september-oktober.

September 2022

10 en 11 september 2022 – Open Monumentendag. Op zaterdag hebben we meegedaan aan de landelijke Open Monumentendag. Op twee vaste tijden is de geschiedenis van Veghel verteld met aansluitend een rondleiding door het Oude Raadhuis en een korte historische wandeling door het centrum. De belangstelling van het publiek was helaas aan de lage kant.

12 september 2022 – lezing Sint-Oedenrode “Rooi nader bekeken”. In het kader van de onderlinge uitwisseling van lezingen binnen de heemkundekringen van Meierijstad heeft Tonnie Donkers vol enthousiasme verteld over het ontstaan van Sint-Oedenrode.

17 september 2022 – het laatste artikel in de zesentwintigdelige reeks over Veghelse familienamen verschijnt in Stadskrant Veghel. De reeks die startte vanuit de Landschapstriënnale Meierijstad beschrijft de herkomst van oer-Veghelse achternamen als Van den Tillaart, Van Rijbroek of Van Lankveld vanuit het historische landschap. Het levert Vehchele veel reacties en zelfs nieuwe leden op!

29 september 2022 – hebben we Johan van Gerwen, de nieuwe wethouder voor monumenten en erfgoed, en beleidsmedewerker Mark van den Broek ontvangen voor een kennismaking met onze vereniging. Geworteld blijven in de samenleving en het erfgoedbeleid van de Gemeente Meierijstad vanuit die wortels voeden, vinden we een belangrijke vraag voor de toekomst.

September 2022 – de leden ontvangen de Kroniek (nummer 147, september 2022) met de artikelen: “Aartsvaders van ondernemend Veghel, deel 1, Een oude kaart van een deel van Veghel en Erp en Bidpalen in de zestiende- en zeventiende eeuw”.

Oktober 2022

8 en 9 oktober 2022 – Archeologiedagen van Meierijstad (De Bolle Akker in Erp). Deze keer georganiseerd door de Archeologie werkgroep Erthepe. De archeologie werkgroepen van de heemkundekringen van Meierijstad en een groot aantal vrijwilligers hebben zich ingezet om van dit weekend een succes te maken.

23 oktober 2022 – Stichting Zuivere Kunst uit Veghel ging met ons op pad in het spoor van Paul Rink. Rolf Vonk nam hen mee naar markante historische plekken uit het leven van deze in Veghel geboren kunstenaar.

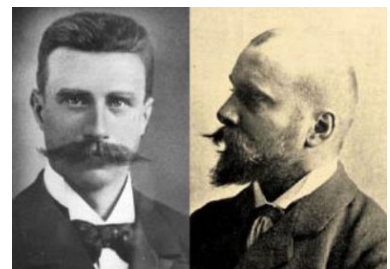
29 oktober 2022 – de leden ontvangen Nieuwsbrief 2022-5 / november.

November 2022

7 november 2022 – in het Dorpshuis Zijtaart gaf Rolf Vonk op uitnodiging van Probus Meierijstad een presentatie over Meierijstad: verleden, heden en toekomst. Daarbij werd de historische binding tussen de kernen van Meierijstad zichtbaar en vormde een blik op historische ontwikkelingen de opmaat naar een beschouwing van het Meierijstad van nu met een open blik op de toekomst.

14 november 2022 – in de Koopvaart aan de Noordkade gaf Rolf Vonk op uitnodiging van Centrummanagement Veghel een presentatie aan de vastgoedeigenaren van het Veghelse Centrum over de wijze waarop Vehchele proactief meewerkt aan plannen om meer verhaal terug te brengen in het Veghelse centrum.

20 november 2022 – op uitnodiging van het Jan Heestershuis in Schijndel verzorgde Rolf Vonk namens Heemkundekring Vehchele een bijdrage tijdens de opening van de tentoonstelling Meesters van Meierijstad, waarbij voor het eerst werken van de respectievelijk in Sint-Oedenrode en Veghel geboren en opgegroeide kunstschilders Pieter de Josselin de Jong en Paul Rink vertoond worden.

21 november 2022 – lezing Leven in het Aadal door de eeuwen heen; een drukbezochte lezing. Bernard Vissers vertelde over de geschiedenis van het Aadal en haar bewoners in het verleden en het heden en de grote invloed op de geschiedenis van Veghel en alle dorpen in haar stroomgebied.

December 2022

20 december 2022 – Kunst of Kliko? Ons allereerste middagprogramma. Cees Prinsen, specialist in historie en volksleven, heeft de toehoorders meegenomen in deze interactieve lezing over de wereld van kunst of aardige kitsch.

22 december 2022 – de leden ontvangen Nieuwsbrief 2022-5 / december.

December 2022 – de leden ontvangen de Kroniek (nummer 148, december 2022) met de artikelen: “Aartsvaders van ondernemend Veghel, deel 2, Het fiasco Alweco, Verborgen Erfgoed en Nieuw redactielid”.

Archeologische activiteiten 2022

- * Dorshout 15; archeologisch bureau- en booronderzoek. Advies: geen vervolg
- * Zeven Eikenlaan / Iepenlaan; archeologisch bureau- en booronderzoek. Advies: proefsleuven
- * Vlas en Graan 126 (Aldi) en Hoofdstraat 49-53 (pand Van Herwaarden); archeologisch bureauonderzoek. Advies: geen vervolg
- * Capellevelt Eerde; bureau- en booronderzoek
- * Deken van Miertstraat, Kloostertuin; proefsleuven steentijd
- * Hoofdstraat 29-31 / Mariënborg; bureauonderzoek
- * Dorshout 1: archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek. Advies: vrijgave
- * Kloostertuin; afgraven vindplaats met hulp van vrijwilligers
- * Heilig Hartplein 15A t/m E; archeologisch onderzoek
- * Middegaal 55; archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek
- * NCB-laan 80; archeologisch bureauonderzoek
- * Heilig Hartplein 23; archeologisch bureauonderzoek. Informatie aangeleverd
- * Donauring 6; archeologisch bureauonderzoek. Informatie aangeleverd

Werkgroepen / projecten

Twee nieuwe werkgroepen zijn in de loop van 2022 gestart:

Historische Geografie Brabant – na de presentatie op 14 juni 2022 hebben zich 10 personen gemeld die zich willen inzetten om dit project vorm te geven. De werkgroep is inmiddels gestart met het zogenaamde “geo-refereren” van de eerste kadasterkaarten tussen 1827 en 1832 en het invoeren in de database van de zogenaamde OAT’s (Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels).

Tweede Wereldoorlog (WWII) – het doel van deze nieuwe werkgroep, waarvoor zich inmiddels 6 leden hebben gemeld, is onderzoek doen naar sporen en de gebeurtenissen in de voormalige gemeente Veghel tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hoe invulling aan deze werkgroep wordt gegeven zal begin 2023 vorm krijgen.

Bestaande werkgroepen:

Archeologie – na deelname aan de gezamenlijke archeologiedagen van Meierijstad in oktober 2022, de kennismakingscursus “Het archeologisch restaureren van keramiek en stenen werktuigen” is de werkgroep, die inmiddels uit 9 leden bestaat, enorm gemotiveerd om gezamenlijk verder te gaan met de archeologie in Veghel en haar kerkdorpen.

Archiefbeheer – om ons materieel en immaterieel archief geschikt te maken voor de toekomst en te komen tot een sterke, relevante en beheersbare collectie met een modern en/of herpositioneerd archief, is gestart met het in beeld brengen van onze collectie. In 2023 zal de aanpak van het archief zijn vervolg krijgen.

Boerderijenboek – in 2022 hebben talloze vrijwilligers veel informatie verzameld over historische boerderijen in Eerde, Mariaheide, Veghel en Zijtaart. De jaarwisseling vormde

hiervan de afronding. Van de meer dan 60 bezochte boerderijen komen er zo'n 30 in het boek ter sprake. Inmiddels is gestart met het verwerken van de gegevens en het schrijven van verhalen waarmee het boerderijenboek gevuld gaat worden.

Educatie – na in het verleden diverse lesprojecten aan het onderwijs in Meierijstad te hebben geboden, is eind 2022 onder begeleiding van Erfgoed Brabant en in samenwerking met NOBB Meierijstad, Cultuurkade, Kunstcollectie Meierijstad en Erthepe een begin gemaakt met onderzoek naar nieuwe werkvormen die gebruikt kunnen worden voor cultuureducatie en geschiedenisonderwijs.

Monumentencommissie

De monumentencommissie van Meierijstad kwam in 2022 7 keer bijeen in de raadzaal in Sint-Oedenrode. Er stonden vele aanvragen in de gemeente op de agenda, waaronder onderhoud en verbouwing van Veghelse, Eerdse, Zijtaartse en Heise monumenten. Opvallend was het aantal aanvragen voor boerderijsplitsingen, waarbij er behalve voor de gebouwen ook aandacht was voor de erfinrichting.

Adviseringsvraagstukken lagen er wederom rond de herbestemming van religieus erfgoed: de protestantse kerk, de Congregatiekapel en het klooster van de Zusters Franciscanessen. Met de Franciscusparochie is contact gezocht over de toekomst van de begraafplaatsen om te onderzoeken welke graven behouden zouden kunnen blijven voor de toekomstige leesbaarheid van de katholieke grafcultuur.

De cultuurhistorische waardenkaart werd vastgesteld en er zijn plannen gemaakt voor het oppakken van een herinventarisatie van het monumentaal erfgoed met specifieke aandacht voor de wederopbouwarchitectuur.

Een gezamenlijk verzoek van Vehchele en het centrummanagement om een beeldkwaliteitsplan op te stellen voor het historische dorpshart wordt momenteel door de Gemeente Meierijstad onderzocht.

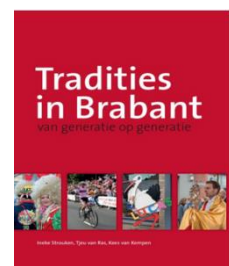
Vehchele was een pleitbezorger van het terugbrengen van historische verhalen en beleving op ontwikkellocaties. Op advies van Vehchele werd bijvoorbeeld de nieuwe fietsbrug over de Aa in het Gazellepad voorzien van het verhaal van het Duits Lijntje.

In december had de laatste Monumentencommissie plaats. Per januari 2023 is in het kader van de nieuwe omgevingswet de Omgevingscommissie ingesteld. De heemkundekringen hebben geen plek meer in die commissie, maar zullen als adviesorganen hun bijdrage kunnen blijven leveren.

Informatief

9 februari 2022– 75 jaar bestaan Brabants Heem en in oktober 2022 uitgave jubileumboek over immaterieel erfgoed Brabantse tradities. Ook Vehchele heeft hiervoor informatie (Veghel intocht Sinterklaas, krollen en krollenloop) aangeleverd.

September 2022 – overdracht Veghelse gedeelte (reconstructie Veghel, Veghelse bronnen en Geschiedenis van Veghel) van de website OudZijtaart door Martien van Asseldonk. De gegevens zijn op onze eigen website geplaatst.

Aanpassen huisstijl

Begin 2022 is gestart met het aanpassen/opfrissen van onze huisstijl. Niet alleen het logo, maar ook de opzet van de informatiefolder, het interesseformulier, de Nieuwsbrief en de wandelroutes (op papier) zijn in een nieuw jasje gestoken. Het complete pakketje zal in de Algemene Ledenvergadering van 27 februari 2023 worden gepresenteerd.

Aanpassen samenstelling bestuur

Ook de samenstelling van het bestuur is tegen het licht gehouden. Om toekomstbestendiger zaken effectiever en adequater aan te pakken zal het aantal bestuursfuncties worden teruggebracht naar vijf. Dit aantal is conform hetgeen is vastgelegd in de statuten en het huishoudelijk reglement. Deze wijziging zal ook worden toegelicht in de ledenvergadering van 27 februari 2023.